

CYNGOR GWYNEDD – Adroddiad i Gabinet Cyngor Gwynedd

Teitl yr eitem:	Rhaglen Gyfalaf 2023/24 – Adolygiad Diwedd Tachwedd (sefyllfa 30 Tachwedd 2023)
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Swyddog perthnasol:	Ffion Madog Evans, Pennaeth Cyllid Cynorthwyol
Dyddiad y cyfarfod:	23 Ionawr 2024

1. Penderfyniad a Geisir:

- Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Tachwedd (sefyllfa 30 Tachwedd 2023) o'r rhaglen gyfalaf.
- Cymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 3.2.3 o'r adroddiad, sef:
 - cynnydd o £3,576,000 mewn defnydd o fenthycia
 - cynnydd o £2,373,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau
 - cynnydd o £317,000 mewn defnydd o gyfraniadau refeniw
 - cynnydd o £1,038,000 mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill.

2. Y rheswm pam fod angen i'r Cabinet wneud y penderfyniad:

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor. Rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario ar gyfalaf. Y Cabinet sydd wedi'u hawdurdodi i addasu'r rhaglen gyfalaf. Gofynnir am gymeradwyaeth i'r rhaglen arfaethedig (rhan 3.2.2) a'i ariannu (rhan 3.2.3).

Argymhellir yma gamau er mwyn sicrhau ffynonellau ariannu pendant am gynlluniau cyfalaf 2023/24 – 2025/26.

3. Cyflwyniad a Rhesymeg

3.1 Cefndir/ Cyflwyniad

Cyflwynir yr adroddiad technegol yma fel rhan o'r drefn adolygu cyllideb 2023/24. Prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig, a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Mae crynodeb yn rhan 3.2.2 a rhan 3.2.3 o'r adroddiad, gyda'r argymhellion yn rhan 1:

- Rhan 3.2.2: Dadansoddiad fesul Adran o'r rhaglen gyfalaf £185.876m am y 3 blynedd 2023/24 – 2025/26.
- Rhan 3.2.3: Ffynonellau ariannu'r cynnydd net oddeutu £7.304m ers yr adolygiad diwethaf.

- Rhan 3.2.4: Manylder grantiau ychwanegol ers yr adolygiad diwethaf.
- Rhan 3.2.5: Dadansoddiad dangosyddion darbodus cyfalaf.

Mater o drefn yw ymgorffori ariannu trwy grant, ond hefyd mae angen delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a newid mewn gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

Materion technegol ynghylch ariannu'r cynlluniau sydd gerbron ac mae ymhlygiadau a dadleuon eisoes wedi'u cyfarch wrth fabwysiadu'r cynlluniau cyfalaf unigol.

3.2 Rhesymeg a chyfiawnhad dros argymell y penderfyniad

3.2.1 Prif Gasgliadau

Y prif gasgliadau sydd yn codi o'r sefyllfa ddiwygiedig yw:

- Fod cynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £86.8m yn 2023/24 ar gynlluniau cyfalaf, gyda £41.5m (48%) ohono wedi'i ariannu trwy ddenu grantiau penodol.
- Mae effaith heriau ariannol diweddar yn parhau ar y rhaglen gyfalaf ac i'w weld yn y ffigyrau a adroddir yn Atodiad C, gyda £23.2m sef 27% o'r gyllideb wedi ei wario hyd at ddiwedd Tachwedd eleni, o'i gymharu â 40% dros yr un cyfnod flwyddyn yn ôl.
- Mae £27.4m ychwanegol o wariant arfaethedig wedi'i ail-broffilio o 2023/24 i 2024/25 a 2025/26, ond ni achoswyd unrhyw gollod ariannu i'r Cyngor ble gwelwyd cynlluniau yn llithro.

3.2.2 Rhaglen Gyfalaf 2023/24 i 2025/26

Gweler isod y rhaglen gyfalaf arfaethedig ddiwygiedig ar ddiwedd Tachwedd 2023.

ADRAN	ADOLYGIAD DIWEDD TACHWEDD				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS YR ADOLYGIAD DIWETHAF £'000
	2023/24	2024/25	2025/26	CYFANSWM	
	£'000	£'000	£'000	£'000	
Addysg	14,480	16,095	40	30,615	(185)
Amgylchedd	7,725	3,423	775	11,923	493
Cefnogaeth Gorfforaethol	-	-	-	-	-
Cyllid	789	2,018	498	3,305	-
Economi a Chymuned	29,502	28,670	3,239	61,411	2,421
Tai ac Eiddo	14,836	21,751	7,130	43,717	615
Oedolion, Iechyd a Llesiant	2,834	4,127	-	6,961	36
Plant a Chefnogi Teuluoedd	332	200	-	532	(22)
Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth	12,741	6,466	2,011	21,218	3,961
Corfforaethol	3,571	2,123	500	6,194	(15)
CYFANSWM	86,810	84,873	14,193	185,876	7,304

3.2.3 Newidiadau i'r Ffynonellau Ariannu

Mae cynnydd o £7.304m yn y gyllideb ar gyfer y rhaglen gyfalaf dair blynedd ers sefyllfa'r adolygiad diwethaf. Nodir isod y ffynonellau ariannu arfaethedig ar gyfer hyn:

ARIANNU	ADOLYGIAD DIWEDD TACHWEDD				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS YR ADOLYGIAD DIWETHAF £'000
	2023/24	2024/25	2025/26	CYFANSWM	
	£'000	£'000	£'000	£'000	
Benthyca gyda chefnogaeth	8,233	8,233	6,610	23,076	-
Benthyca Arall	6,086	10,967	2,880	19,933	3,576
Grantiau a Chyfraniadau	41,485	35,376	3,239	80,100	2,373
Derbyniadau Cyfalaf	246	-	-	246	-
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	2,673	99	-	2,772	317
Cronfa Cyfalaf	10,623	12,286	40	22,949	-
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	17,464	17,912	1,424	36,800	1,038
CYFANSWM	86,810	84,873	14,193	185,876	7,304

3.2.4 Grantiau Ychwanegol

Ers yr adolygiad diwethaf, ddiwedd Awst, llwyddodd y Cyngor i ddenu grantiau ychwanegol o £2,418k a rhestrir y rhai mwyaf isod. Mae nifer o addasiadau ychwanegol gan gynnwys lleihad ar gynlluniau oedd yn is na'r amcan gwreiddiol yn dod â chyfanswm y symudiad i £2,373k (gweler Atodiad A am fwy o fanylion) :

- £661k Grant Cyfalaf Economi Gylchol gan Lywodraeth Cymru
- £550k Grantiau tuag at Gae Synthetig 3G Ysgol Syr Hugh Owen, Caernarfon gan Sefydliad Pêl Droed Cymru a'r "Football Foundation"
- £350k Grant Rhwydwaith Oriolau Celf Cyfoes gan Gyngor Celfyddydau Cymru
- £329k Grant Trawsnewid Trefi Bach gan Lywodraeth Cymru
- £140k Cyfraniadau gan Gymdeithasau Tai Lleol tuag at system TG yn y maes Tai
- £135k Grant Targedu Buddsoddiad mewn Adfywio (TRI) - Cynllun Adnewyddu Bangor
- £117k Grant Chwaraeon Cymru tuag at oleuadau yng Nghanolfan Tennis Arfon
- £100k Grant Cynllun Lesu Cymru gan Lywodraeth Cymru

3.2.5 Dangosyddion Darbodus Cyfalaf

Mae Côt Darbodus CIPFA yn nodi'r angen i adrodd ar y Dangosyddion Darbodus (gweler Atodiad Ch am fwy o fanylion).

3.3 Camau nesaf

Gweithredu ar yr argymhellion i ariannu'r rhaglen.

4. Sylwadau Swyddogion Statudol

4.1 Prif Swyddog Cyllid

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

4.2 Swyddog Monitro

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Rhestr Atodiadau:

Atodiad A - Manylion y Prif Newidiadau

Atodiad B - Manylion Ail-broffilio

Atodiad C - Gwariant 8 mis cyntaf 2023/24

Atodiad Ch – Dangosyddion Darbodus Cyfalaf

Rhestr Dogfennau Cefndir:

Cyllideb 2023-2024 : [Cyllidebau Blynyddol \(llyw.cymru\)](#)

Strategaeth Cyfalaf 2023-24 : Cyngor Llawn 02/03/23_ [Eitem 9 - Strategaeth Gyfalaf 2023-24 yn cynnwys Strategaeth Buddsoddi a Benthycu.pdf \(llyw.cymru\)](#)

Manylion y Prif Newidiadau

Gweler isod y cynlluniau perthnasol sydd yn achosi'r prif newidiadau i'r ffynonellau ariannu ers y gyllideb wreiddiol:

	2023/24	2024/25- 2025/26
	£'000	£'000
Benthyca Arall		
<ul style="list-style-type: none"> Rhaglen Rheoli Risg Arfordirol, Menter Benthyca Llywodraeth Leol (MBLIL) - Cynllun Hiracl (Bangor) (<i>Adran Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth</i>). 	3,598	
Grantiau a Chyfraniadau		
<ul style="list-style-type: none"> Grant Targeddu Buddsoddiad mewn Adfywio (TRI) - Cynllun Adnewyddu Bangor (<i>Adran Economi a Chymuned</i>). 	135	
<ul style="list-style-type: none"> Grant Trawsnewid Trefi Bach gan Lywodraeth Cymru (<i>Adran Economi a Chymuned</i>). 	329	
<ul style="list-style-type: none"> Grant Cyfalaf Economi Gylchol gan Lywodraeth Cymru (<i>Adran Economi a Chymuned</i>). 	489	172
<ul style="list-style-type: none"> Grant Rhwydwaith Oriolau Celf Cyfoes gan Gyngor Celfyddydau Cymru (<i>Adran Economi a Chymuned</i>). 	139	211
<ul style="list-style-type: none"> Grantiau tuag at Gae Synthetig 3G Ysgol Syr Hugh Owen, Caernarfon gan Sefydliad Pêl Droed Cymru a'r "Football Foundation" (<i>Adran Economi a Chymuned</i>). 	550	
<ul style="list-style-type: none"> Grant Chwaraeon Cymru tuag at oleuadau yng Nghanolfan Tennis Arfon (<i>Adran Economi a Chymuned</i>). 	117	
<ul style="list-style-type: none"> Cronfa Integreiddio Rhanbarthol (RIF) – grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer addasiadau sefydliadau a hwyluso gweithio ar y cyd ag asiantaethau eraill (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>). 	36	

• Cyfraniadau gan Gymdeithasau Tai lleol tuag at system TG yn y maes Tai (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	140
• Grant Cynllun Lesu Cymru gan Lywodraeth Cymru yn y maes Tai (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	100
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	
• Cyfraniadau refeniw tuag at Gae Synthetig 3G Ysgol Syr Hugh Owen, Caernarfon gan amrywiol sefydliadau (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	220
• Cyfraniad refeniw tuag at system TG yn y maes Tai (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	75
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	
• Addasiad cyfraniadau cyfatebol/ychwanegol tuag at amrywiol gynlluniau (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	(87)
• Cyfraniad Adrannol tuag at Rheoli Risg Arfordirol – Cynllun Hirael (Bangor) (<i>Adran Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth</i>).	54
• Adnewyddu Cerbydau ac Offer (<i>Adran Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth; Adran Amgylchedd</i>).	745
• Cyfraniad y gronfa benodol tuag at y cynllun Effeithlonrwydd Swyddfeydd (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	250
• Cyfraniad y Gronfa Hinsawdd tuag at gynllun Datgarboneiddio Gwres (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	50

Manylion Ail-broffilio'r Gyllideb

Gweler isod y prif gynlluniau sydd wedi eu hail-broffilio ers y gyllideb wreiddiol:

	2023/24	2024/25 - 2025/26
	£'000	£'000
Cynlluniau Ysgolion (Cymunedau Dysgu Cynaliadwy ac Eraill) (Adran Addysg)	(12,245)	12,245
Cynlluniau Ysgogi'r Economi ac Unedau Diwydiannol (Adran Economi a Chymuned)	(1,424)	1,424
Cynllun Adnewyddu Bangor (Adran Economi a Chymuned)	(145)	145
Cronfa Ffyniant Bro (Adran Economi a Chymuned)	(1,718)	1,718
Cynlluniau Morwrol, Parciau Gwledig a Hamdden (Adran Economi a Chymuned)	(63)	63
Cynllun Canolfan Integredig Maesgeirchen (Adran Plant a Theuluoedd)	(200)	200
Hwb Iechyd a Gofal Penygroes (Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)	(2,500)	2,500
Cynlluniau Sefydliadau Preswyl, Gofal Dydd ac eraill yn y maes Oedolion (Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)	(1,627)	1,627
Rhaglen Atal Dirywiad Ffyrdd (Adran Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth)	1,000	(1,000)
Adnewyddu Cerbydau ac Offer (Adrannau Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth; Amgylchedd)	81	(81)
Cynlluniau Risgiau Arfordirol ac Atal Llifogydd (Adran Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth)	(3,906)	3,906
Cynlluniau Trafnidiaeth, Gwelliannau Trefol a Chynlluniau Gwledig (Adran Amgylchedd)	(309)	309
Meysydd Parcio - Ail wynebu, Pwyntiau Gwefru ayyb (Adran Amgylchedd)	(377)	377
Systemau TG arbenigol Adran Amgylchedd (Adran Amgylchedd)	(48)	48

Cynlluniau Grantiau ac Eraill Tai (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(200)	200
Cynlluniau Strategaeth Tai (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(11,010)	11,010
Cynlluniau Addasiadau i'r Anabl a Swyddfeydd (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(398)	398
Cynlluniau Rheoli Carbon a Phaneli Solar y Cyngor (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(2,855)	2,855
Cynlluniau Gwaredu Asbestos (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(580)	580
Adnewyddu Cyfarpar Technoleg Gwybodaeth (<i>Adran Cyllid</i>)	(1,400)	1,400

Noder:

Ni fydd yr ail-broffilio uchod yn golygu unrhyw golled grant.

Mae amrywiol resymau dilys tu ôl i'r ail-broffilio mewn sawl achos, ond gall yr oedi cyn gweithredu'r cynlluniau yma olygu bod gwasanaethau yn ymdopi'n hirach gyda'r asedau presennol heb eu gwella.

Gwariant Cyfalaf 8 Mis Cyntaf 2023/24

CRYNODEB	RHAGLEN GYFALAF BLWYDDYN LAWN (adolygwyd Tachwedd) 2023/24 £'000	GWIR WARIANT 8 MIS HYD AT 30/11/2023 £'000
Addysg	14,480	8,519
Amgylchedd	7,725	1,319
Cefnogaeth Gorfforaethol	-	-
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	789	239
Economi a Chymuned	29,502	3,252
Tai ac Eiddo	14,836	5,439
Oedolion, Iechyd a Llesiant	2,834	146
Plant a Chefnogi Teuluoedd	332	47
Priffyrdd, Peirianeg ac Ymgynghoriaeth	12,741	4,213
Corfforaethol	3,571	-
CYFANSWM	86,810	23,174

Noder:

Mae'r gyfran sydd wedi'i wario eleni (27%) yn is na'r sefyllfa adeg yma'r llynedd (gwariant 8 mis 2022/23 yn 40%).

Dangosyddion Darbodus Cyfalaf 2023/24

Mae'r Cyngor yn mesur a rheoli ei wariant cyfalaf a benthycu gan gyfeirio at y dangosyddion dilynol.

Mae bellach yn ofyniad yn y Côt Darbodus CIPFA i adrodd ar rhain yn rheolaidd.

Gwariant Cyfalaf

Mae'r Cyngor yn ymgymryd ac yn cynllunio gwariant cyfalaf fel a grynhoir isod.

	Gwir 2022/23 £m	Amcan 2023/24 £m	Cyllideb 2024/25 £m	Cyllideb 2025/26 £m
Gwasanaethau Cronfa Gyffredinol	38.0	87.2	85.2	14.6
Prydlesu Cronfa Gyffredinol *	0.0	0.0	5.0	0.0
CYFANSWM	38.0	87.2	90.2	14.6

**Mae'r Gwariant Cyfalaf am 2024/25 yn cynnwys £5m oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau ac nid yw'n cynrychioli gwir wariant.*

Mae prif brosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol yn 2023/24 yn cynnwys (gweler yr adroddiadau adolygiad am fanylion ailbroffilio lle bo'n berthnasol) :

- Cynlluniau /Strategaeth Tai - £21.6m
- Cynlluniau Cymunedau Dysgu Cynaliadwy - £16.6m
- Cerbydau Adrannol - £5.4m
- Cynlluniau Eiddo - £3.7m
- Atal Llifogydd Arfordirol - £3.0m
- Unedau Diwydiannol - £2.9m

Gofyn Cyllido Cyfalaf

Mesurir cyllid sy'n ariannu dyled cronnus y Cyngor yn ôl y gofyn cyllido cyfalaf (GCC). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir drwy ddyled, ac mae'n lleihau gyda Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (DLIR) a derbyniadau cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyled.

	Gwir 31.3.2023 £m	Amcan 31.3.2024 £m	Cyllideb 31.3.2025 £m	Cyllideb 31.3.2026 £m
Gwasanaethau Cronfa Gyffredinol *	170.8	175.9	190.5	191.7

* Mae'r Gofyn Cyllido Cyfalaf am 2024/25 ac ymlaen i flynyddoedd dilynol yn cynnwys £5m o gynnydd oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau.

Dyled Gros a'r Gofyn Cyllido Cyfalaf

Yn ôl y canllaw statudol, dylai dyled aros islaw'r gofyn cyllido cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Mae'r Cyngor yn cydymffurfio ac yn disgwyl y bydd yn parhau i gydymffurfio â'r gofyn hyn yn y tymor canolig fel a ddangosir isod.

	Gwir 31.3.2023 £m	Amcan 31.3.2024 £m	Cyllideb 31.3.2025 £m	Cyllideb 31.3.2026 £m	Dyled ar 30.11.2023 £m
Dyled (gan gynnwys Menter Cyllid Preifat (MCP) a phrydlesau)	102.5	101.3	98.7	94.0	102.1
Gofyn Cyllido Cyfalaf	170.8	175.9	190.5	191.7	

Dyled a'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Gweithredol

Mae'n ofyn cyfreithiol i'r Cyngor bennu terfyn benthg fforddiadwy (fe'i gelwir hefyd y terfyn dyled awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllaw statudol, pennir "ffin gweithredol" is. Dyma'r lefel rhybudd os bydd dyled yn agosáu at y terfyn.

	Uchafswm Dyled 2023/24 £m	Dyled ar 30.11.2023 £m	Terfyn Awdurdodedig 2023/24 £m	Ffin Gweithredol 2023/24 £m	Wedi cydymffurfio ?
Benthyca	100.5	100.5			
Menter Cyllid Preifat (MCP) a phrydlesau	1.6	1.6			
Cyfanswm Dyled	102.1	102.1	200	190	Do

Oherwydd mai offeryn rheolaeth at ddiben monitro o fewn y flwyddyn yw'r ffin gweithredol, nid yw'n arwyddocaol os eir yn uwch na'r ffin ar achlysur oherwydd amrywiadau mewn llif arian ac nid yw hyn yn cael ei ystyried yn fethiant i gydymffurfio.

Cyfran Costau Ariannu i'r Llif Refeniw Net

Er nad yw'r gyllideb refeniw yn talu am wariant cyfalaf yn uniongyrchol, mae'r llog sy'n daladwy ar fenthyciadau a Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (DLIR) yn gost ar refeniw. Gelwir y ffi net flynyddol yn gostau ariannu. Cymharir hyn gyda'r ffrwd refeniw net h.y. y swm a gyllidir drwy Dreth Cyngor, Trethi Annomestig Cenedlaethol a grantiau cyffredinol gan y llywodraeth.

	Gwir 2022/23	Amcan 2023/24	Cyllideb 2024/25	Cyllideb 2025/26
Costau Ariannu * (£m)	£11.5m	£7.7m	£8.0m	£9.3m
Cyfran y Llif Refeniw Net (%)	3.9%	2.4%	2.5%	2.8%

* Mae'r Costau Ariannu am 2024/25 ac ymlaen i flynyddoedd dilynol yn cynnwys £0.7m o gynnydd oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau.

Dangosyddion Rheolaeth Trysorlys

Mae'r dangosyddion hyn (Meincnod Ymrwymiad, Strwythur Aeddfedrwydd Benthyciadau, Buddsoddiadau Rheolaeth Trysorlys Tymor Hir) yn cael eu hadrodd ar wahân fel rhan o'r Adroddiad Rheolaeth Trysorlys am y cyfnod dan sylw.